Írta: Szécsi Magda
2016. február 03. szerda, 16:24

- Rostás Farkas György költő beszél életéről -

Háromszor ültünk le beszélgetni, mert Rostás – Farkas Györgynek sok mondanivalója van a világ számára, bár úgy érzi, hogy a világ nem érti meg őt. Ebédeltünk a Stexben, autóztunk sötét budai utcákon keresztül, és füstölőt gyújtott a Kethano Drom szerkesztőségében, miközben önmagával is vitatkozva érveket, ellenérveket keresett élete eseményeire.

Önelemzése gyakran fulladt csendbe. Aztán csapkodni kezdett, hol a gyerekkor édes emlékei,

hol szerelmei illata, hol a politika, hol a csúfos Fábry műsor – ahol őt is becsapták – hol egy majdnem elütött, de becéző szavakkal kísért sündisznómentési akció, hol a költészete, hol a magányossága villant fel 2-3 mondat erejéig.

Mindig ilyen volt. Mindent egyszerre akart elmondani. Akkor is, amikor 17 évesen megismertem őt a Nyugati pályaudvaron működő klubban, amit lobogva vezetett. Mért csinálod ezt, kérdeztem tőle akkoriban. – Meg akarom váltani a világot!

Rostás Farkas György nem váltotta meg a világot, s aztán otthon sem igen érezte magát a világban soha. Magányos farkas, aki jót akar, de valahogy mindig félrecsúsznak a dolgok - mondta.

***

1949. február 28-án, Petőfi halála (után 100 évvel születtem, Újkígyóson. Tizenegyen voltunk testvérek, de már csak tízen vagyunk. A putrik világából menekültem el, olyan mélyről és messziről, „ahová vacog lemenni a fény". A szegények között is a legszegényebbek voltunk, de a legboldogabbak is, mert a szeretet összetartott bennünket, Ott, akkor régen, még nem volt különbség cigány és nem cigány között. De ez mára kihalt. Hiányolom azt a szeretetet, amiben felnőttem.

Újkígyóson mi voltunk egyedül cigányok. A faluvégén laktunk. A mi házunk volt az utolsó, utána már csak a határ, a mező következett. Nem igazán volt gyerekkorom, mert idős emberek között nevelkedtem. Nem emlékszem arra, hogy játszottam volna. Egyszer anyámnak cirmos epret szedtem egy bögrével, de nem volt ez játék. Néztem, hogy milyen szépen eszi az epret a kenyérrel...

Amikor lóvásár volt, sok-sok szekérrel jöttek hozzánk a cigányok, és hetekig ott vendégeskedtek nálunk. Sokat meséltek. Felnőtt meséket, amiket én nem hallgathattam, de

mindig visszalopóztam, mert lenyűgöztek a mesék.

Hogy miről meséltek? A fáraókról, az öt tavakról, táltosokról és a nagy folyóról, ahonnan mi cigányok eljöttünk valamikor. Arról is meséltek, hogy miért lettünk vándorok, hontalanok. Találgatták, hogy miért ver az Isten minket. s megtudtam tőlük, hogy azért ver minket az Isten, mert rosszak voltunk egymáshoz.

A nagyszüleimmel sokat utaztam szekérrel. Ott ültem a saroglyában és ámulva hallgattam őket, bár órák teltek el a kérdések és a válaszok között. Ők soha sem beszéltek feleslegesen. Nagyon bölcs emberek voltak.

Apám apja tudott írni-olvasni. Ő volt a Káló vajda. Lószakértő volt. Anyám apját Kuslónak hívták. Ez azt jelenti, hogy kopasz, nyúzott fejű. Ö is vajda volt. Lovári törzsbéli. A Káló nagyapám pedig Ducesti törzsből származott. Ez azért érdekes, mert ez a két törzs nem házasodhatott egymás között.

Elvileg. De ez mégis megtörtént, ami rendkívüli dolognak számított...

Mióta élek magányos vagyok, pedig többes kötődésű identitásom van. Nem csak cígány és magyar, hanem sváb, zsidó, néger, indián, mert azonosulni tudok velük és tiszteletben tartom a szokásaikat, sőt szívem teljes szeretetével tudok feléjük fordulni, és ők is felém. Nem véletlen, hogy a barátságaim ezerfelé hálózzák be az életemet.

***

Én prózában nem tudok gondolkodni, csak versben! Ezért nem vagyok igazi politikus. Költő vagyok. A fele életemet úton töltöttem. Útközben írok, szinte belső parancsra. Aztán papírra vetem az agyamban megszületett gondolatokat. legtöbbször hajnalban írok.

***

Leginkább a cigánytelepen érzem otthon magam. mert ott még él a szeretet a másik ember iránti tisztelet,. Ha tehetem havonta lejárok vidékre.

Legutóbb Tarnabodon jártam. Szörnyűséges tragédia úgy élni. ahogy ott élnek. Elképesztő dolgokat láttam!! Ezekről az elképesztő dolgokról, az ottani elmondhatatlan nyomorról. kiszolgáltatottságról tehetnek a kormányok. Amíg ilyen körülmények között élhetnek emberek, addig nekünk nincs helyünk az Európai Unióban. Meggyőződésem hogy Magyarországon politikai és gazdasági érdekek miat kényszerasszimiláció folyik!

***

A hagyományaink megőrzése életbevágóan fontos. Sajnos úgy alakult. hogy már az én gyerekeim sem beszélnek cigányul de öt idegen nyelven kiválóan . Ez az én sorstragédiám! Négy gyerekem van, unokáim száma pedig hat. l8 évesen, 54 forinttal a zsebemben jöttem fel Pestre azzal az elszánt gondolattal, hogy jobbá teszem, megváltoztatom a világot. De nem változtattam meg. Semmi sem történt, sőt!

Rosszabb lett a helyzet, mert a cigányokat is szembe állították egymással, Ilyen soha az életben nem volt! A cigányok őszinte szeretettel fordultak egymás felé! Ma, ha egy cigánynak egy forinttal több van, már megölnék érte. En ezzel nem tudok azonosulni...

***

Elkezdtem a klub mozgalmat. egy időben több munkásszállón. Olyan megszállottan, hogy csoda lett volna, ha ekkora energiákkal kudarcba fullad a kezdeményezésem. A kubokban énekeltek-táncoltak a cigányok, de nem ez volt az igazi célom, hanem a tanítás!

Oktatni akartam a romákat, híres magyar előadókat hívtam meg és neves cigányokat, vagyis akkoriban csak egy volt: Lakatos Menyhért. De előadást tartott nekünk Víg Rudolftól kezdve Vitányi Iványig bárki, akit meghívtam.

Ugyanakkor, fel akartam mutatni a roma kultúrát, a mi megőrzött értékeinket, hogy elfogadjanak bennünket, ne legyünk idegenek. De kevesen vannak és voltak, akiket érdekel kultúránk kincses birodalma. Így tapasztaltam a 70-es években.

Az indiánokról mindent tudtak, a cigányokról szinte semmit! Nagy fájdalom nekem, hogy a magyar oktatásban nincs cigány népismereti oktatás. De én nem érzem magam idegennek, még akkor sem ha annak tartanak. Ez nem engem minősít. Aki engem másodrendűnek tart az nem érhet fel hozzám...

***

Vannak kitüntetéseim, aminek nagyon örülök, mert munkám megbecsülését jelzik. Megkaptam a Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét a költői, nyelvészeti, műfordítói munkásságomért. 1995-ben Nívó Díjat írói munkásságomért.

De van a Magyar Tudományos Akadémiától is ,,Kiváló ismeretterjesztő" díjam, de épp oly megtisztelő számomra a Néprajzi tevékenységemért kapott kitüntetés is, 1990-ből.

***

A verseimben minden érzésem, vágyam, jelenem és múltam fellelhető. Ebben a pillanatban ,,a világ szemét bekötötték" című versem fejezi ki legjobban a lelkiállapotomat:

„Ereimben szunnyad a vér

Tehetetlenségem az égig ér

Kudarcom mögött üldögél

A munkanélküli remény

A világ szemét bekötötték

Hogy kihúzhassa a holnap

sorsjegyét …”

Mit gondolok a saját verseimről? Jó kérdés! Tudod Magda, meglepő dolgok történnek bizonyos irodalmi művekkel. Megírásuk idejétől függetlenül, mintha belenőnének a jelen valóságba. Kitűnik, hogy a gyökerek közösek, és a művek segítik a valóság mélyebb megértését.

Az én valóságomnak is van közönsége, olvasója, tehát értője. A többi nem érdekes...

(Az interjú 2003-ban készült. Illusztráció F. Tóth Zsuzsa grafikája)